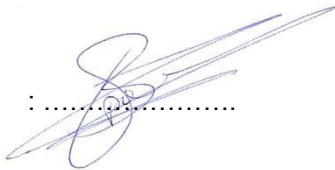

RAPPORT
betreffende een flora en
faunaonderzoek
Burgemeester Elsenweg
te Naaldwijk

Datum : 14 september 2015
Kenmerk : 1506H351/DBI/rap2
Contactpersoon : De heer D.D.C.A. Bijl

Vrijgave : De heer C. Brouwer bba
(projectleider)

:

Opdrachtgever : od205sl
: De heer A. Stam
: Oude Delft 205
: 2611 HD Delft

© IDDS bv. Alle rechten voorbehouden.
Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd,
opgeslagen in een geautomatiseerd bestand en/of openbaar
gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm,
elektronisch of anderszins zonder voorafgaande,
schriftelijke toestemming van de uitgever.

NOORDWIJK (hoofdkantoor)

's-Gravendijckseweg 37
Postbus 126
2200 AC Noordwijk

T 071 - 402 85 86
info@idds.nl
www.idds.nl

VEENENDAAL

T 0318 - 69 00 22

BREDA

T 076 - 548 66 20

HOOGVEEEN

T 0528 - 72 22 29

SEVENUM

T 077 - 467 05 86

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Plangebied en toekomstige situatie	3
2	WERKWIJZE	5
2.1	Bron- en literatuuronderzoek	5
2.2	Biotoets	6
3	ONDERZOEKSRESULTATEN	7
3.1	Bronnen- en literatuuronderzoek	7
3.2	Resultaten biotoets	8
3.3	Betekenis plangebied voor beschermde soorten	9
4	TOETSING AAN NATUURWETGEVING.....	10
4.1	Beoordeling effecten ingreep op beschermde soorten.....	10
4.2	Toetsing effect op beschermde gebieden	11
5	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	12
5.1	Flora- en faunawet.....	12
5.2	Gebiedsbescherming.....	12

BIJLAGE

1. Beschermingskader

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

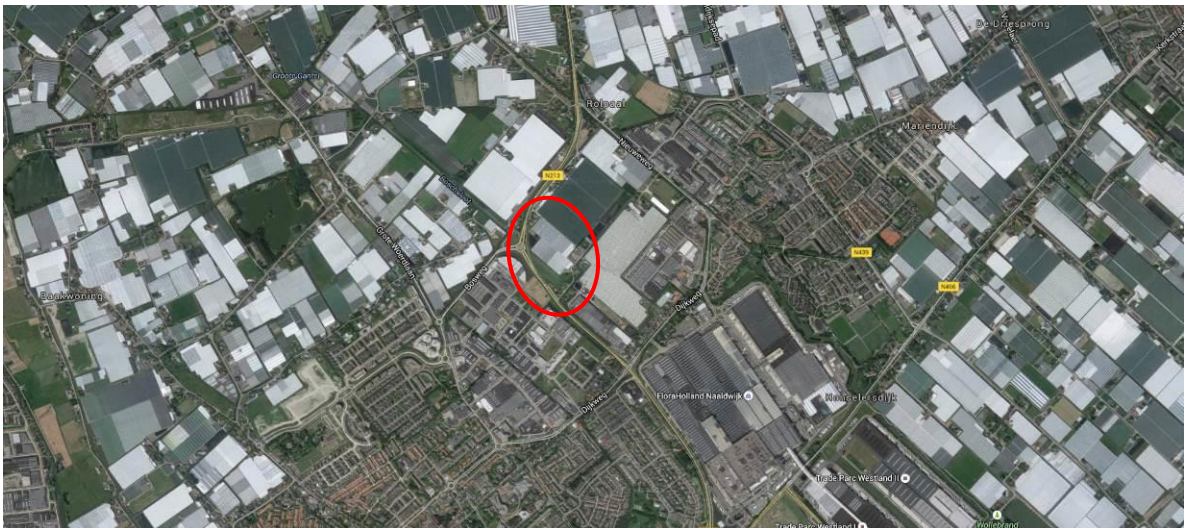
De opdrachtgever is voornemens het plangebied aan de Burgemeester Elsenweg – Bosweg te herontwikkelen. Omdat door de geplande ontwikkelingen beschermde flora- en fauna mogelijk hinder of schade ondervinden is een flora- en faunaonderzoek uitgevoerd.

Uitgangspunt bij het flora- en faunaonderzoek vormt de vigerende Flora- en faunawet (25 mei 1998). In deze wet staat in artikel 1 t/m 18 beschreven dat de verstoring van bedreigde inheemse plant- en diersoorten verboden is. Voor het uitvoeren van ruimtelijke ingrepen, verplicht de Flora- en faunawet de bestaande natuurwaarden in kaart te brengen en indien nodig passende maatregelen te treffen voor het beschermen en in stand houden van bij wet beschermde soorten.

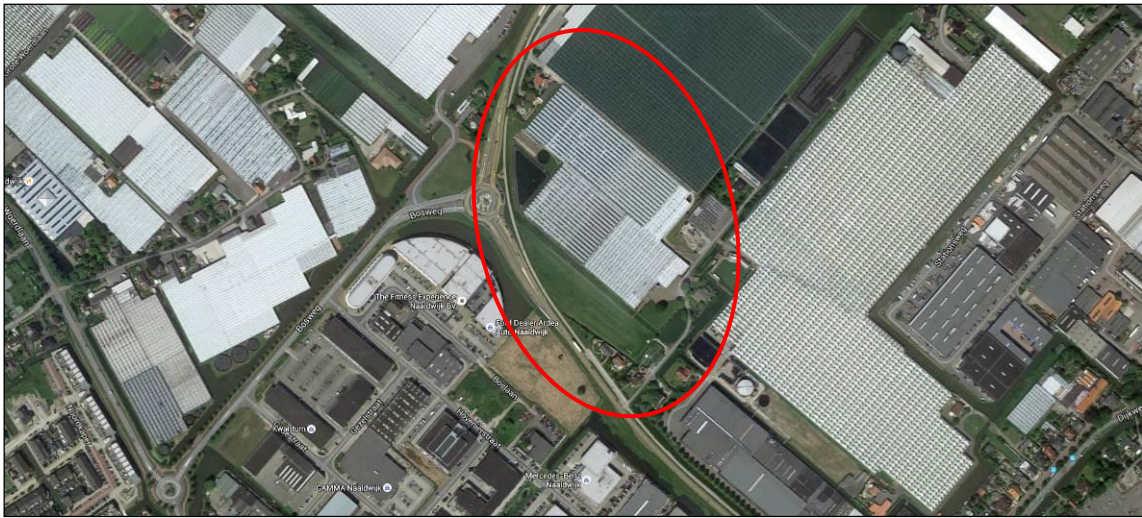
Het doel van dit flora- en faunaonderzoek is het onderzoeken en rapporteren van het voorkomen van beschermde planten- en diersoorten en andere bijzondere natuurwaarden in het plangebied. Van eventueel voorkomende beschermde soorten is beoordeeld of de soort of populatie door de geplande ingreep schade ondervindt. Op basis van deze aspecten is de afweging gemaakt of het wel of niet nodig is om gedurende de uitvoering te voldoen aan een aantal randvoorwaarden en/of het nodig is om een ontheffing aan te vragen in het kader van de Flora- en faunawet, artikel 75 lid 5 en lid 6, sub C.

1.2 PLANGEBIED EN TOEKOMSTIGE SITUATIE

Het plangebied is gelegen aan de noordzijde van Naaldwijk in het deelgebied Rolpaal. Aan de westzijde wordt het gebied in een boog begrensd door de Burgemeester Elsenweg. In figuur 1 en 2 zijn de ligging en huidige inrichting van het plangebied weergegeven.

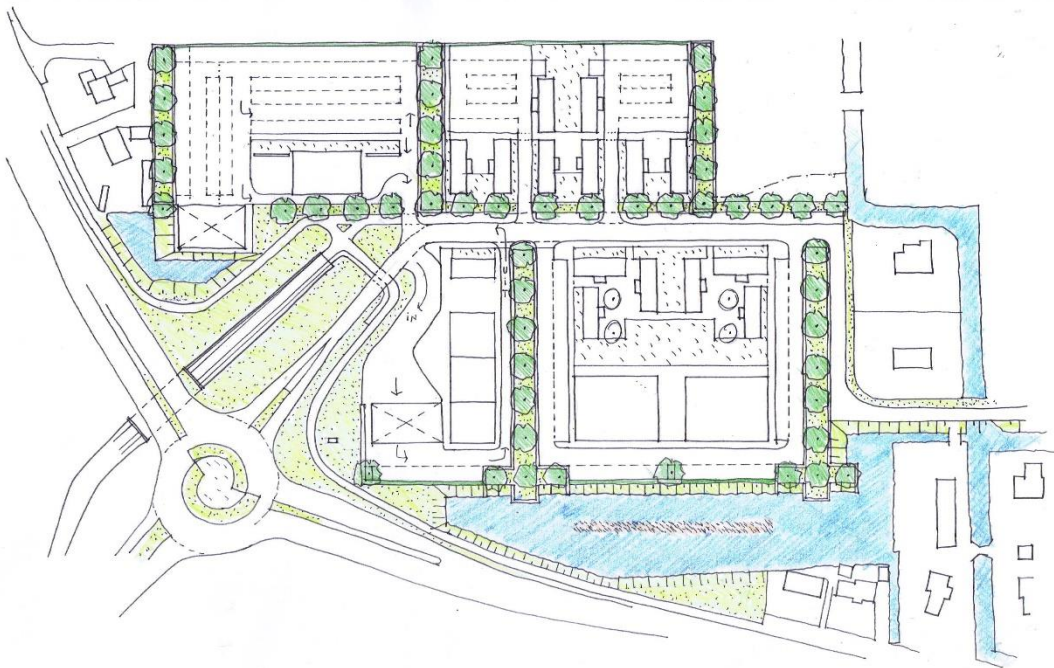

Figuur 1) Ligging plangebied (rood omcirkeld) ten opzichte van de omgeving. (bron: Google maps)

Figuur 2) Detail ligging plangebied (rood omcirkeld). (bron: Google maps)

Voor het plangebied is een nieuwe inrichting ontworpen zoals weergegeven in figuur 3.

Figuur 3) Beoogde inrichting voor van het plangebied.

2 WERKWIJZE

Dit flora- en faunaonderzoek bestaat uit:

- bron- en literatuuronderzoek (2.1);
- biotooptoets (2.2).

2.1 BRON- EN LITERATUURONDERZOEK

Het bron- en literatuuronderzoek omvat een literatuur- en kaartstudie naar de actuele waarden en betekenis van het plangebied. Hierbij zijn zowel de eigen waarden van het plangebied als ook de waarden van het plangebied voor de wijdere omgeving beschouwd. Hierbij is onder andere gebruik gemaakt van flora en fauna-atlassen (verspreiding op basis van 5 bij 5 kilometerhokken) en ingevoerde waarnemingen op internetsites.

Alleen strikter beschermde soorten (tabel 2 en 3) die mogelijk in het plangebied voorkomen, zijn in tabellen per soortgroep opgenomen (zie hoofdstuk 3). Een uitzondering hierop vormen de broedvogels. Hiervan zijn alleen de jaarrond beschermde soorten opgenomen plus de vogelsoorten waarvoor extra inventarisatie gewenst is (categorie 5 van de vaste nesten), waaronder kolonievogels en spechten. Algemene beschermde soorten (tabel 1) zijn niet meegenomen in de toetsing. Deze soorten zijn in Nederland dusdanig algemeen dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt door de meeste projecten. Bovendien geldt voor deze soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen. Wel geldt voor deze soorten de zorgplicht.

Flora- en fauna-atlassen

- Atlas van de Nederlandse broedvogels (2002);
- De wespen en mieren van Nederland (2004);
- De amfibieën en reptielen van Nederland (2009);
- Een actualisatie van de verspreiding van de Nederlandse libellen (2008);
- De werkatlas zoogdieren in Zuid-Holland 2000-2008 (2008);
- De Nederlandse libellen (2002)

Jaarverslagen

- Waarnemingen overzicht amfibieën, reptielen en vissen 2013 (RAVON 2013)

Internet

- www.waarneming.nl;
- www.vlinderstichting.nl (verspreidingsgegevens van vlinders en libellen).

Ten aanzien van het NNN en de Natuurbeschermingswet is de volgende bron gebruikt:

- www.synbiosys.alterra.nl;

2.2 BIOTOOPTOETS

Tijdens de biotooptoets, uitgevoerd op 30 juni 2015, zijn de uitkomsten van het bron- en literatuuronderzoek in het veld gecontroleerd en getoetst. Het doel van de biotooptoets is om een inschatting te maken van de ecologische kwaliteiten van het plangebied. Beschermden en/of bijzondere soorten die tijdens de biotooptoets zijn aangetroffen zijn geregistreerd. Op het moment dat de biotooptoets is uitgevoerd zijn niet alle soorten zichtbaar actief. Diersoorten zijn bijvoorbeeld alleen nachtactief of in een bepaalde periode van het jaar afwezig. Daarom zijn de eisen die soorten en soortengroepen aan hun leefomgeving stellen met betrekking tot vaste rust- en verblijfplaatsen, voedselgebieden en migratieroutes, vergeleken en getoetst met de situatie in het veld.

Voor planten geldt voor de meeste soorten dat deze alleen gedurende de bloeiperiode waarneembaar zijn. Om deze reden wordt voor planten voornamelijk gelet op de vegetatiestructuur en abiotische omstandigheden van de standplaats. Op die manier is ook het belang van het plangebied beoordeeld voor flora en fauna die mogelijk in het plangebied voorkomen, maar niet tijdens de biotooptoets zijn waargenomen. Gedurende de biotooptoets is de lijst welke tijdens het bron- en literatuuronderzoek is opgesteld, gecontroleerd en bijgewerkt.

3 ONDERZOEKSRISULTATEN

3.1 BRONNEN- EN LITERATUURONDERZOEK

Voorkomen beschermde soorten Flora- en faunawet

Uit landelijke en regionale verspreidingsinformatie uit analoge en/of digitale atlassen (op basis van 5 x 5 kilometerhok registratie) blijkt dat in of nabij het plangebied geen zwaar beschermde soorten zijn aangetroffen.

Vogels	
Categorie 1 – 4	
Categorie 5	Zwarte Roodstaart, Koolmees
Vleermuizen	
Gebouwbewonende soorten	Geen
Boombewonende soorten	Geen
Grondgebonden zoogdieren	
	Geen
Vissen	
	Geen
Amfibieën	
	Gewone pad, Groene kikker, Bruine kikker en Kleine watersalamander
Overige soortgroepen	
Reptielen	Geen
Dagvlinders	Geen
Libellen	Geen
Overige insecten	Geen
Tweekleppigen	Geen

Daarnaast heeft de gemeente Westland melding gemaakt van het feit dat in veel watergangen binnen de gemeente de beschermde vissen kleine modderkruiper en bittervoorn voorkomen.

Gebiedsbescherming

In de directe nabijheid van plangebied bevinden zich geen beschermde gebieden. Op ongeveer 1,2 km ten noordwesten van het project gebied ligt een watergang die onderdeel uitmaakt van het Nationaal Natuurnetwerk (NNN) (in het verleden aangeduid als Ecologische Hoofdstructuur. Figuur 4 toont de ligging van het gebied ten opzichte van het NNN.

Figuur 4) Situering van het plangebied (rode cirkel) ten opzichte van het NNN (groene lijn). (bron: Google maps)

3.2 RESULTATEN BIOTOOPTOETS

Op 30 juni 2015 is een verkennend veldbezoek gebracht aan het plangebied door een ecooloog. Naast directe waarnemingen van beschermde soorten kan aan de hand van de aangetroffen biotopen en habitatvoorkeuren van soorten, een indicatie worden gegeven van het mogelijk voorkomen van deze soorten in het plangebied. Dit is noodzakelijk, omdat sommige seizoensgebonden plant- en/of diersoorten tijdens het veldbezoek niet direct kunnen worden waargenomen.

Beschrijving plangebied

Centraal in het plangebied is een glastuinbouw complex gesitueerd dat zich uitstrekt tot aan de oostgrens. Een watergang met naastgelegen grasland gelegen aan de westzijde vormen het meest waardevolle ecologische object binnen het plangebied. Afgezien van drie hoge bomen nabij de vijver aan de zuidzijde is er geen opgaande vegetatie aanwezig. Het gebied wordt direct omsloten door de Burgemeester Elsenweg in het westen en glastuinbouw complexen verder naar het oosten en zuiden. Aan de noord-, zuidoost en zuidwest kant is het gebied omsloten door woningen omringd door tuinen. De bebouwing ligt gedeeltelijk binnen de begrenzing van het plangebied maar valt buiten de inrichtingsmaatregelen. Om deze reden is zij niet meegenomen in de biotooptoets.

Biotoopbeoordeling

Het overgrote deel van het gebied is bedekt met een kassencomplex (figuur 5). De ecologische waarde van dit gebiedsdeel is nihil. De watergang en vijver uitloop in het westelijk deel van het plangebied (figuur 6) vormen een natuurlijk element dat het gebied voor watergebonden soorten verbindt met de omgeving. De watergang zelf eindigt in het plangebied en vormt daarom geen verbindingroute voor aquatische soorten. Het water heeft een eutroof karakter en valt in het 'Blankvoorn – Brasem type' (figuur 6 en 7). Dit viswatertype kenmerkt zich door het voorkomen van weinig kritische soorten die overleven in voedselrijk troebel water. Op het grasland naast de watergang zijn lege schalen van de Zwanenmossel aangetroffen. De oevers van de watergang zijn begroeid met algemene soorten van voedselrijke milieus. Het grasland aan de westzijde van het plangebied is een soortenarm intensief begraasd perceel (figuur 8). Naast schapen houden watervogels zoals ganzen de vegetatie kort. Rondom de vijver uitloop aan de zuidzijde van het gebied staan drie goed ontwikkelde bomen. In het verdere plangebied is uitgezonderd enkele cultivars geen opgaande houtige vegetatie aangetroffen.

Figuur 5) Klastuinbouw aan de oostzijde

Figuur 6) Watergang met veenwortel

3.3 BETEKENIS PLANGEBIED VOOR BESCHERMDE SOORTEN

Er zijn zowel in het bronnen en literatuur onderzoek als tijdens de biotooptoets geen beschermde soorten in het plangebied aangetroffen. Gezien de aard, het beheer en de situering van het plangebied is de ecologische waarde gering.

Figuur 7) Jonge vis aangetroffen tijdens bemonstering van de watergang

Figuur 8) Soortenarm kort gegraasd grasland aan westzijde van het plangebied

4 TOETSING AAN NATUURWETGEVING

4.1 BEOORDELING EFFECTEN INGREEP OP BESCHERMDE SOORTEN

In deze paragraaf worden de bevindingen van het onderzoek getoetst aan de vigerende natuurwetgeving.

Grondgebonden zoogdieren

Er zijn geen wettelijk beschermde grondgebonden zoogdieren in of nabij het plangebied aangetroffen.

Vleermuizen

Alle soorten vleermuizen zijn streng beschermd onder de Flora- en faunawet. In het plangebied ontbreken vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen. Naast vaste rust- en verblijfplaatsen zijn ook structureel van belang zijnde vliegroutes en foerageergebieden beschermd, die van belang zijn voor verblijfplaatsen in de omgeving. Hiervan is echter geen sprake. Uit de beschikbare informatie blijkt dat het gebied niet gebruikt wordt door vleermuizen. Door lichtuitstraling van de glastuinbouw is de betekenis van het gebied als foerageer of migratie route eveneens gering.

Vogels

De bescherming van vogels is gericht op de aan- of afwezigheid van broedgevallen. De meeste vogels maken elk broedseizoen (circa maart tot en met juli) een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Omdat voor deze soorten geldt dat het nest eenmalig wordt gebruikt, vallen dergelijke nesten alleen tijdens het gebruik ervan door vogels onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten is geen ontheffing nodig, mits het nest is verlaten. Tijdens de biotooptoets zijn broedgevallen van Houtduif, Meerkoet en Canadese gans vastgesteld. Met deze broedvogels kan echter in het algemeen relatief makkelijk rekening worden gehouden door de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren of door de werkzaamheden te starten voordat het broedseizoen is begonnen.

Als richtlijn voor het broedseizoen wordt de periode 15 maart - 15 juli aangehouden. Dit is de periode waarin de meest vogelsoorten tot broeden komen. Sommige soorten, zoals de houtduif, kunnen over een veel langere periode tot broeden komen. In het geval bomen verwijderd moeten worden, moet dit daarom gebeuren buiten de periode maart-oktober. Als dit niet mogelijk is, is een controle naar de aanwezigheid van nesten door een ecoloog noodzakelijk. Wanneer er nesten aanwezig zijn, moeten de werkzaamheden worden uitgesteld tot het moment dat de nesten vrijwillig zijn verlaten.

Categorie 1 t/m 4 van de vaste nesten

Verblijfplaatsen van vogels, die hun verblijfplaats het hele jaar door gebruiken of elk jaar terugkeren naar hetzelfde nest, zijn jaarrond beschermd. Deze soorten zijn onderverdeeld in de categorieën 1 tot en met 4 van de vaste nesten. Nesten van deze vogelsoorten zijn niet aanwezig ter plaatse van het plangebied.

Categorie 5 van de vaste nesten

Nesten van vogels in deze categorie zijn alleen jaarrond beschermd in het geval zwaarwegende ecologische feiten dit rechtvaardigen. Nesten van de ekster en de zwarte kraai vallen onder deze categorie. Beide soorten zijn waargenomen tijdens het veldbezoek. Er zijn echter geen broedplaatsen aangetroffen binnen de begrenzing van het plangebied.

Vissen

Uit het bronnen- en literatuuronderzoek zijn geen beschermde vissoorten bekend. Tijdens de biotooptoets zijn ter plaatse brasem, karper en veel jonge vis (figuur 6, vermoedelijk van eerder genoemde soorten) aangetroffen. De gemeente Westland heeft melding gemaakt van de kans op aanwezigheid van kleine modderkruiper en bittervoorn in verband met het voorkomen van deze soorten in veel watergangen in de gemeente. Tijdens het onderzoek zijn deze soorten echter niet aangetroffen.

De waargenomen soorten genieten geen beschermde status, wel dient uit het oogpunt van zorgplicht demping van de watergang en aangrenzende vijver rekening gehouden worden met de aanwezigheid van vis. Deze kan bijvoorbeeld vooraf worden weggevangen of ruimte geboden worden zelfstandig de watergang te verlaten door aan het doodlopende einde te starten met het dempen. Zie hoofdstuk 5 voor een concreet advies.

Amfibieën

Uit het bronnen- en literatuuronderzoek zijn de Groene kikker, Bruine kikker, Gewone pad, en Kleine watersalamander bekend. Deze algemene soorten zijn niet aangetroffen tijdens het veldbezoek. Effect op beschermde amfibieën is niet aan de orde.

Planten

Algemeen voorkomende soorten als Ridderzuring, Straatgras, Witte klaver, Wolfspoot Gewone bereklauw, Harig wilgenroosje en Gele lis zijn aangetroffen tijdens het veldbezoek. Omdat dit soorten zijn die geen beschermde status genieten hoeft met deze planten geen rekening gehouden te worden bij ontwikkeling van het plangebied.

Overige soortgroepen

Strikter beschermde soorten uit de overige soortgroepen komen niet voor in het plangebied. Deze zijn niet waargenomen gedurende de veldbezoeken en geschikt habitat ontbreekt.

4.2 TOETSING EFFECT OP BESCHERMDE GEBIEDEN

Nationaal Natuurnetwerk

Voor de ecologische hoofdstructuur geldt op basis van het rijksbeleid (Nota Ruimte en Besluit algemene regels ruimtelijke ordening) de verplichting tot instandhouding van de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied. Hiertoe geldt het zogenaamde 'nee, tenzij'-regime. Dit betekent dat (nieuwe) plannen, projecten of handelingen niet zijn toegestaan indien zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten. De afstand van het plangebied tot het NNN is dusdanig (1,2 km) dat er redelijkerwijs geen negatieve effecten kenmerken en waarden verwacht worden.

5 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

5.1 FLORA- EN FAUNAWET

In het plangebied zijn alleen soorten aanwezig die in de Flora- en faunawet zijn aangemerkt als algemeen (tabel 1). Voor deze soorten is geen ontheffing nodig en behoeft geen rekening gehouden te worden met hun voorkomen bij uitvoering van werkzaamheden.

Acties zorgvuldig handelen (zorgplicht / tabel 1 soorten)

- er zijn geen aanvullende acties nodig om zorgvuldig te handelen. Op populatieniveau ondervinden deze soorten geen van belang zijnde schade, omdat zij algemeen voorkomen in de directe omgeving;
- vanuit het oogpunt van de zorgplicht wordt geadviseerd volgens een goedgekeurde gedragscode te werken (bijv. gedragscode Unie van Waterschappen of gedragscode Ruimtelijke ontwikkeling en inrichting). Het gaat hierbij om een zorgvuldige omgang met vissen en eventueel ander aanwezig waterleven. Bij werkzaamheden aan oppervlaktewater wordt met de volgende maatregelen rekening gehouden:
 - Werkrichting: werk bij het dempen richting het open einde van de watergang zodat waterleven kan wegvloeden.
 - Dam watergangen indien nodig af, pomp deze leeg en plaats waterleven onder begeleiding van een ter zake deskundige over naar ander geschikt oppervlaktewater in de directe omgeving.
 - Werkzaamheden aan oppervlaktewater worden in beginsel uitgevoerd in de periode tussen 15 juli en 1 november, dat wil zeggen na de voortplantingsperiode en vóór de winterrust van vissen. Het daadwerkelijk geschikte moment van uitvoering wordt beoordeeld door een deskundige.

Voor broedvogels is ontheffing voor verstoring van in gebruik zijnde nesten niet mogelijk. Om deze reden dient rekening te worden gehouden met het vogelbroedseizoen.

Acties zorgvuldig handelen (broedvogels)

- Het verwijderen van opgaande houtige gewassen dient te gebeuren buiten het vogelbroedseizoen (Als richtlijn kan de periode 15 maart – 15 juli aangehouden worden). Indien dit niet mogelijk is, dient door een ecoloog vlak voor het uitvoeren van de werkzaamheden een controle uitgevoerd te worden naar de aanwezigheid van in gebruik zijnde nesten.
- In verband met de aanwezigheid van watervogels geldt een zelfde overweging voor deze water- en grondgebonden broeders; uitvoering van de werkzaamheden dient plaats te vinden buiten het broedseizoen (15 maart – 15 juli). Omdat watervogels bij gunstige weersomstandigheden al vroeg tot broeden kunnen komen is het raadzaam om bij gewenste aanvang van de werkzaamheden in de periode februari – maart vooraf door een ecoloog te laten controleren op aanwezigheid van in gebruik zijnde nesten.
- In geval bij controle in gebruik zijnde nesten worden aangetroffen dienen deze gespaard te blijven tot het moment dat deze op natuurlijke wijze worden verlaten.

5.2 GEBIEDSBESCHERMING

Nationaal Natuurnetwerk

Voor wat betreft het NNN is er alleen bij directe aantasting sprake van vervolgstappen in de vorm van compensatie. Het NNN bevindt zich buiten de begrenzing van het plangebied. Er is dus geen sprake van directe aantasting van het NNN.

Lijst van geraadpleegde literatuur

- **Atlas van de Nederlandse broedvogels**, Nederlandse Fauna 5, SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden, 2002.
- **Bekendmaking lijsten beschermde inheemse soorten**, nummer 201, 13 november 2001
- **Besluit aanwijzing dier- en plantensoorten Flora- en faunawet**, Stb. 2000, 523
- **Besluit vrijstelling beschermde dier en plantensoorten**, Stb. 2000-525, Stb. 2001,499
- **Besluit Rode lijsten flora en fauna**, Stb. 11 november 2004, 218.
- **De actualisatie van de verspreiding van de Nederlandse libellen**, Brachytron jaargang 11 (2), Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Stichting EIS en De Vlinderstichting, augustus 2008.
- **De amfibieën en reptielen van Nederland**, Nederlandse fauna 9, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden, 2009.
- **De Nederlandse Libellen**, Nederlandse vereniging voor libellenstudie, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden 2002.
- **De wespen en mieren van Nederland**, Nederlandse Fauna 6. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden, 2004.
- **Flora- en faunawet**, wetnummer 402, staatsblad, 1998
- **Flora- en faunawet**, wetnummer 656, staatsblad, 2001 Beschermde soorten: bijlage I en II van de Flora- en faunawet (Stb. 1998,402).
- **Habitatrichtlijn** (Richtlijn 92/43/EEG)
- **Natuurbeschermingswet**, wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998 in verband met Europeesrechtelijke verplichtingen, Stb. 2005, 195.
- **Vogelrichtlijn** (Richtlijn 79/409/EEG).
- **Werkatlas zoogdieren van Zuid-Holland 2000-2008**, Stichting Zoogdierwerkgroep Zuid-Holland, Delft, 2008.

Internet

- www.waarneming.nl
- www.synbiosys.alterra.nl
- www.vlinderstichting.nl

Bijlage 1: Beschermingskader

De bescherming van soorten en hun leefgebieden is geregeld in de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn en op nationaal niveau verankerd in de Flora- en faunawet en de vernieuwde Natuurbeschermingswet 1998.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet 1998, die op 1 oktober 2005 in werking is getreden, richt zich op de bescherming van daartoe aangewezen gebieden, het beheer en het voorkomen van bepaalde schadelijke handelingen. In deze gebieden, bestaande uit Vogel- en Habitatrichtlijngebieden en Beschermde Natuurmonumenten, staat instandhouding van soorten en systemen voorop.

Vogelrichtlijn

De Vogelrichtlijn (Richtlijn 79/409/EEG) richt zich op de bescherming van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten en in het bijzonder van de leefgebieden van bedreigde en kwetsbare vogelsoorten. Er zijn 77 gebieden aangewezen als speciale beschermingszone. Deze gebieden maken onderdeel uit van Natura 2000, het Europese initiatief van een duurzaam ecologisch netwerk van natuurgebieden in Europa. De richtlijn stelt nadere regels voor de bescherming, het beheer en de regulering van vogelsoorten.

Habitatrichtlijn

De Habitatrichtlijn (Richtlijn 92/43/EEG) richt zich op de instandhouding van natuurlijke habitats en habitats van soorten en de bescherming van plant- en diersoorten, met uitzondering van vogels. In bijlage I van de Habitatrichtlijn worden speciale beschermingszones aangewezen voor kwetsbare, bedreigde of zeldzame habitattypen. Bijlage II van de Habitatrichtlijn vermeldt de kwetsbare, bedreigde of zeldzame dier- en plantensoorten die beschermd moeten worden door speciale beschermingszones aan te wijzen. Op dit moment staan in totaal 141 gebieden op de nominatie voor aanwijzing als Habitatrichtlijngebied.

Nationaal Natuurnetwerk (NNN)

Door grootschalige ruimtelijke ontwikkelingen zijn in Nederland veel natuurgebieden en verbindingen tussen deze gebieden verloren gegaan. Om deze reden is het NNN in werking gesteld om enerzijds bestaande verbindingen te beschermen en anderzijds om nieuwe verbindingen te creëren. Op deze manier wordt een goed functionerend netwerk tussen natuurgebieden gerealiseerd.

Om de bescherming van het Nationaal Natuurnetwerk vorm te geven, geldt de “nee, tenzij”-benadering. Dit houdt in dat bestemmingswijziging niet mogelijk is als daarmee de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied significant worden aangetast, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang.

Flora- en faunawet

De soortenbeschermingsaspecten uit de Habitat- en Vogelrichtlijn zijn geïmplementeerd in de Flora- en faunawet. De Flora- en faunawet (Stb. 1998,402) richt zich op de bescherming van planten- en diersoorten binnen en buiten de beschermde natuurgebieden. Uitgangspunt is het ‘nee, tenzij’ beginsel.

Alle inheemse zoogdieren (uitgezonderd bruine rat, zwarte rat en huismuis), alle inheemse vogelsoorten, alle amfibieën en reptielen, een aantal vissen, plantensoorten en andere diersoorten zijn bij Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) (Stb. 2000,523) beschermd.

In februari 2005 is een AMvB in werking getreden. Hierin zijn onder andere een aantal algemene soorten opgenomen, die onder bepaalde voorwaarden, een vrijstelling hebben gekregen voor artikelen 8 tot en met 12. Vanaf dat moment wordt gewerkt met drie beschermingscategorieën:

- **algemene beschermde soorten (tabel 1):** voor de meeste activiteiten (bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen) zijn deze vrijgesteld van een ontheffingsaanvraag. Voor andere activiteiten is wel een ontheffing nodig; deze wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort' (zgn. lichte toets).
- **overige beschermde soorten (tabel 2):** Voor de meeste activiteiten (bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen) zijn deze soorten vrijgesteld voor een ontheffingsaanvraag, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een goedgekeurde gedragscode. Voor andere activiteiten is wel een ontheffing nodig; deze wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort' (zgn. lichte toets). Geen gedragscode betekent geen vrijstelling voor deze categorie.
- **streng beschermde soorten (tabel 3):** Dit zijn alle soorten van de Europese Habitatrichtlijn (bijlage IV) van de Europese Vogelrichtlijn (bijlage 1) en de bij algemene maatregel van bestuur aangewezen inheemse dier- en plantsoorten. Negatieve effecten op streng beschermde soorten moeten door middel van compensatie teniet worden gedaan. Voor uitvoering van werkzaamheden die strijdig zijn met de Flora- en faunawet kan ontheffing worden aangevraagd (artikel 75, lid 5 & lid 6, sub C en artikel 2, derde lid van het Besluit vrijstelling beschermde plant- en diersoorten).

Vogels

De bescherming van vogels is gericht op de aan- of afwezigheid van broedgevallen. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar door gebruiken of elk jaar terugkeren naar hetzelfde nest, zijn jaarrond beschermd. Dit geldt voor een relatief klein aantal soorten. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Omdat voor deze soorten geldt dat deze het nest eenmalig gebruiken, vallen dergelijke nesten alleen tijdens het gebruik van vogels onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten is geen ontheffing nodig, mits het nest is verlaten.

Voor het verstoren van broedende vogels kan geen ontheffing worden verkregen. Werkzaamheden mogen alleen worden uitgevoerd, wanneer geen in gebruik zijnde nesten aanwezig zijn. Rond in gebruik zijnde nesten geldt een rustzone waarbinnen geen werkzaamheden mogen worden uitgevoerd totdat de vogels hun nest vanzelf weer hebben verlaten, dat wil zeggen nadat het broedsel is afgerond of de jongen zijn groot gebracht. De lijst met jaarrond beschermde soorten is in augustus 2009 aangepast. Op de volgende categorieën van de vaste nesten gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele seizoen:

1. Nesten die ook buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing.
4. Vogels die jaarlijks gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn om zelf een nest te bouwen.
5. Nesten van vogels die in deze categorie vallen zijn niet jaarrond beschermd, tenzij zwaarwegende feiten en ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Het gaat hier weliswaar om nesten van vogels die regelmatig terugkeren naar de plaats waar deze soorten het jaar daarvoor hebben gebroed of in de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats is verdwenen, zich elders te vestigen.

Rode Lijst soorten

Voor de soortengroepen planten, vogels, amfibieën en reptielen, zoogdieren, zoetwatervissen, dagvlinders, libellen, sprinkhanen, korstmossen en paddenstoelen zijn lijsten vastgesteld met

daarop vermeld de met uitsterven bedreigde en kwetsbare soorten, de zogenaamde Rode Lijsten. Deze zijn per soortgroep gepubliceerd in de Staatscourant.

Echter, op dit moment heeft plaatsing op de Rode Lijst geen juridische beschermde status. Voor Rode Lijstsoorten geldt zodoende geen ontheffingsplicht, tenzij de Flora- en faunawet op de soort van toepassing is en zodoende de bescherming van de Flora- en faunawet geldt. In de uit te voeren werkzaamheden wordt met de algemeen geldende zorgplicht voor planten en dieren - voor zover dat mag worden verwacht- rekening gehouden. Op iedere burger rust de zorgplicht om binnen vermogen deze soorten te beschermen en te behouden.

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.